

Diyamet'e Nutuk sattırmişlar

Gönderen: Yeni Asya International - 08/23/2013 - Medya | 0 Yorum

Kuruluşunu takip eden dönemde Diyanet İşleri Reisi imzasıyla müftülere gönderilen ilk talimatlar, onları "milli davanın propagandacısı" olmakla yükümlendiriyordu. Bunu yapamayacakların ise başkanlığa bildirilmesi istenmişti tabii.

İmam veya vaiz olarak Diyanet bünyesinde görevlendirilenler, öncelikle Emniyet tarafından sıkı bir araştırma ve soruşturmada geçiriliyordu. Araştırılan konu bu kişilerin görevlerini ifa edecek bilgi ve donanıma sahip olmaları değil (zaten bu da Emniyet'in işi değil), örneğin "milli mücadele" dönemindeki tutumları ne olmuş, hükümeti ve politikalarını beğeniyorlar mı gibi hususlardı. Bu, giderek Atatürk İlke ve İnkılâpları ile ilişkilendirilen bir "araştırma, soruşturma" hâline gelecekti...

Diyanet'in müftülöklere yolladığı ilk talimatlardan birinde hutbelerde "millet ve cumhuriyetin selamet ve saadeti için dua edilmesi" isteniyordu. Bu talimatın "acayıplığı" kendisinde değil, bunun 5 Mart 1924 tarihli Bakanlar Kurulu kararı olmasında...

O yılların Diyanet'inin temel meşgalelerinden biri ise, Mustafa Kemal'in Nutuk'unun uygun bir fiyatla, hatta taksitle satışını yapmaktır. Elde edilen gelir de Tayyare Cemiyeti'ne aktarılıyordu... Aynı dönemde halkın kurban derilerini bu kuruma bağışlaması için de yoğun bir "irşat" faaliyeti yürütölmekteydi.

Devletin gelir elde etmek için "Milli Piyango İdaresi"ni kurmasının ardından, bu tür oyunları "kumar" sayan, kumarın da İslam'a aykırı olduğunu düşünen din adamlarının kafası karışmıştı. DİB ne güne duruyor? Derhal tamimlerle Diyanet mensupları "eğitildi", piyango aleyhine konuşan personelin "cezalandırılacağı" ilan edildi (7 Ağustos 1928).

Millete devlet lehine "ihbarcılık" alışkanlığını kazandırmak, sadece darbe dönemlerinde karşılaştığımız bir şeydir sanılır. Değil. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren "yanlış yapanı" (artık bu "yanlış yapmak" nedir, duruma göre değişir) devlet güçlerine ihbar etmenin dinen ne kadar mühim bir iş olduğu anlatıldı vatandaşlara. "Faydalı ihbarların" devlet tarafından ödüllendirileceği de belirtilerek elbette...

DİB'in yeni alfabenin öğrenilmesi konusundaki çabaları da hatırlanmaya değer bir başka örnek. Hatta Türk Dili Encümeni ve Milli Eğitim personelinin daha işlevli bir "hizmet" ifa etmişlerdir. Yeni alfabe ile yazılmış din kitaplarının yaygın dağıtımını yapmak da dönemin DİB'inin yoğun faaliyetleri arasındaydı. Tabii adı "din kitabı", içeriği ise "milli gayeleri" aktarmak idi.

"Namaz kılarken şapka giyilmesine..."

DİB'in Cumhuriyet reformlarını yaygınlaştırmak, oturtmak için gayretleri saymakla bitecek değil. Ama bunlar arasında, DİB'in 14 Ocak 1926 tarihli talimatını belirtmemek eksiklik olur. Müftülöklere gönderilen bu talimatta, şapka giymenin faziletlerinin İslam'la bağdaştırılma

şekli oldukça ilginç: "... Namaz kılarken bütün cemaatin yeknesaklığı temin etmeleri için hep birlikte şapka giymelerine..."

Fetvanın orijinali gayet iddialı, tehditkâr ve şöyle: "Ulu'l emir olan mübeccel hükümeti cumhuriyetimizin dört dinî delile ve memleketimizin asrî ihtiyacına muvafık gördüğü medeni kisveyi giymemek, dinen, aklen, siyaseten büyük mesuliyet gerektirir, başkaları için ibret olacak cezaları davet eder."

Meraklısı için bu bilgilerin dahasınının da yer aldığı sağlam bir "kaynağım" olduğunu da belirtmiş olayım: Atatürk Araştırma Merkezi... "T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" bünyesindeki Atatürk Araştırma Merkezi'nin resmî web sitesinde (www.atam.gov.tr) daha detaylı bilgiler mevcut.

Cafer Solgun
Taraf, 30.6.2013